

QUDUQLARDAN OLINGAN MA'LUMOTLAR BO'YISHA GEOLOGIK QIRQIMLAR TUZISH

J.Sh. Rabbimov¹

T.T. Temirov²

*1- QarMII "Foydali qazilmalar geologiyasi
va razvedkasi" kafedrası assistenti*

*2- QarMII "Foydali qazilmalar geologiyasi
va razvedkasi" kafedrası 1-kurs talabasi*

E-mail: rabbimov1933@gmail.com

Annotatsiya. Geologik qirqimlarning masshtabi odatda geologik xarita yoki tuzilmalar xaritasining masshtabiga qarab tanlanadi. Agar xaritaning masshtabi juda kichik va qirqimda uyumning har xil xususiyatlarini mufassal yoritib berish kerak bo'lsa, u holda qirqim kattaroq masshtabda tuziladi.

Kalit so'zlar: qatlam, litologik-fatsial, tuzilma, masshtab, qirqim, xarita, dengiz sathi, litologik ustun, ostki yuza.

DRAWING UP GEOLOGICAL SECTIONS BASED ON THE DATA OBTAINED FROM THE WELLS

Abstract. The scale of geologic sections is usually chosen based on the scale of the geological map or structure map. If the scale of the map is very small, and it is necessary to highlight various features of the heap in the cut, then the cut is made on a larger scale.

Key words: layer, lithological-facies, structure, scale, shear, map, sea level, lithological column, subsurface.

Quduqlardan olingan ma'lumotlar bo'yisha geologik qirqimlar tuzish uslubi. Geologik qirqimlar yer qobigining ma'lum bir chuqurligigacha olingan vertikal kesimdan iborat bo'lib, ular geologik xaritalar, quduqlardan olingan ma'lumotlar yoki geofizik materiallar yordamida tuzilishi mumkin. Qidiruv va ekspluatatsion quduqlarni solishtirish natijasida butun kon uchun yoki maxsuldor qatlamlar uchun geologik qirqimlar tuziladi.

Geologik qirqimlar konning (qatlamning) ichki tuzilishini yoritib beradi, qidiruv va ekspluatatsion quduqlarni loyixalashni yengillashtiradi, har xil geologik tuzilmalar, ayniqsa uzilmali buzilishlar natijasida murakkablashgan tuzilmalarning

tuzilmalar xaritasini tuzishga yordam beradi, tog' jinslarining litologik-fatsial tarkibi o'zgarganligini ko'rsatadi, kesimdagi neft va gaz uyumining holatini aniqlashga imkon yaratadi.

Geologik qirqimlarning masshtabi odatda geologik xarita yoki tuzilmalar xaritasining masshtabiga qarab tanlanadi. Agar xaritaning masshtabi juda kichik va qirqimda uyumning har xil xususiyatlarini mufassal yoritib berish kerak bo'lsa, u holda qirqim kattaroq masshtabda tuziladi. Geologik qirqim tuzishda uning vertikal va gorizontal masshtabi bir xilda olinadi. Gorizontal va vertikal masshtablar farqli bo'lganda qatlamlarning yotish burshagi o'zgaradi. Quduqlar orasidagi masofa katta va uyumni tik yo'nalish bo'yisha chuqurroq o'rganish lozim bo'lganda har xil masshtab qabul qilinadi. Biroq bunday sharoitlarda gorizontal va vertikal masshtablarni bir xil olib quduqlarni bitta qogozga joylashtirish maqsadida ular orasidagi uzilishlarni ko'rsatish maqsadga muvofiqdir. Geologik qirqimlar ma'lum ketma-ketlikda tomonlarga bog'liq holda chapdan o'ngga chiziladi: Janub- Shimol, Janubiy- g'arb - Shimoliy –sharq va hokazo .

Qirqimlarni tuzish tartibi quyidagi kema-ketlikda olib boriladi:

Dengiz sathi chizig'i o'tkaziladi va chap tomonda vertikal masshtab chiziladi.

Dengiz sathi chizig'iga quduqlar oraligi tanlangan masshtabda nuqtalar bilan belgilab olinadi

Belgilangan nuqtalardan quduqlar tanasining yo'nalish chizig'i o'tkaziladi. Amplituda ko'rsatkishlari silliq chiziq bilan tutashtirilib kesimi tuzilayotgan maydonning rel'efi (yer yuzasining shakli) hosil hilinadi.

Quduq tanasining yo'nalish chizig'iga parallel chiziq o'tkaziladi va litologik ustun tuziladi.

Quduqlar kesimi solishtirilib qatlamlarning chegaralari o'tkaziladi va geologik qirqim hosil bo'ladi.

Quduq og'zi odatda har xil gipsometrik sathda joylashgan bo'ladi. Shu vajdan quduqlarda gorizontlarning yotish chuqurligini solishtirish mushkullashadi. Shuning uchun geologik qirqim tuzayotganda chuqurliklar bilan emas, balki qatlamning ustki yoki ostki yuzasining mutloq (absalyut) ko'rsatkichlaridan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Qatlamning ustki yoki ostki yuzasining ko'rsatkichi dengiz sathidan yuqorida yoki pastda bo'lishi mumkin. Qatlamning ustki yoki ostki yuzasining ko'rsatkichi quyidagi formula yordamida aniqlanadi:

$$h = N - L$$

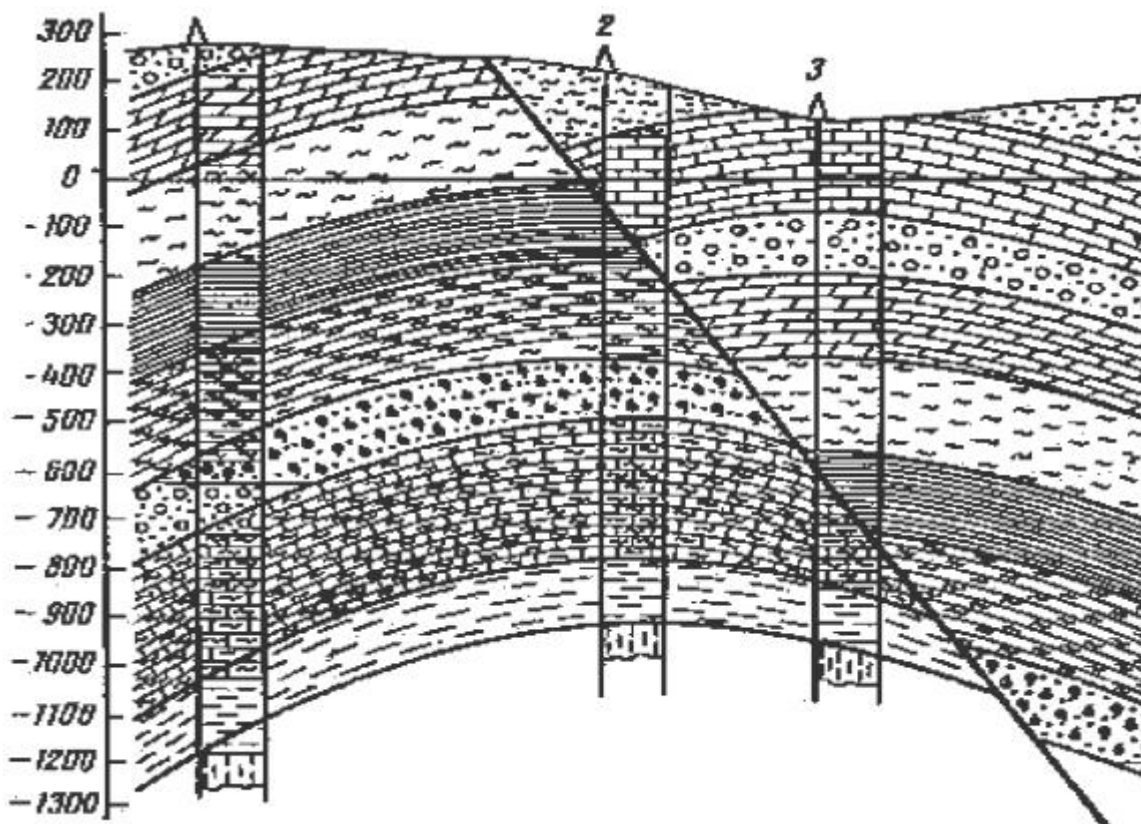
bu yerda h - qatlamni ustki yuzasining dengiz sathiga nisbatan

mutloq ko'rsatkichi, (m)

N - quduq og'zining dengiz sathiga nisbatan mutloq ko'rsatkichi, (m)

L - qatlamni ustki yuzasining quduq og'zidan chuqurligi, (m)

1-rasm. Geologik qirqimning umumiy ko'rinishi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abidov A.A., Ergashev Y, Qodirov M.H. Neft va gaz geologiyasi. Ruscha-o'zbekcha izohli lug'at. –T.: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti, 2000.

2. Abidov A.A., Ergashev Y, Qodirov M.H. Neft va gaz sanoati. Ruscha-o'zbekcha izohli lug'at. –T.: Sharq nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi Bosh tahririyati, 2004.

3. Бакиев С.А. Закономерности формирования промышленных йодных вод Узбекистана и перспективы их использования (автореф. диссер. на соиск. уч.степ. д.г.-м.н.). –Т.: 2012.

4. Турдиев, Ш., Комилов, Б., Раббимов, Ж., Бўриев, С., & Азимов, А. (2022). ҚИЗОТА (ЁШЛИК II) МАЙДОНИНИНГ ГИДРОГЕОЛОГИК

ТУЗИЛИШИ. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(11), 242-245.

5. Турдиев, Ш., Комилов, Б., Раббимов, Ж., & Бўриев, С. (2022). Муродтепа майдонида излов-қидирув ишларини баҳолаш тамойиллари ва иқтисодий самарадорлик кўрсаткичлари. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(11), 246-250.

6. Rabbimov, J. S. (2022). QATLAMDAN KELAYOTGAN OQIMNI JADALLASHTIRISH MAQSADIDA QATLAMGA KISLOTALI ERITMA BILAN ISHLOV BERISH (MURODTEPA MAYDONI MISOLIDA). *Евразийский журнал академических исследований*, 2(3), 373-378.

7. Комилов, Б. А., Раббимов Ж. Ш. (2022). Кизота (Ёшлик-II) майдонининг тектоник тузилишини органиш. *ЕВРАЗИЙСКИЙ ЖУРНАЛ АКАДЕМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ Узбекистон*, 4, 15.

8. Rabbimov, J., & Komilov, B. (2022). MURODTEPA MAYDONIDA O‘TKAZILGAN SINOV ISHLARINING NATIJALARI. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(9), 20-27.

9. Турдиев, Ш., Комилов, Б., Раббимов, Ж., & Азимов, А. (2022). ҚИЗОТА (ЁШЛИК II) МАЙДОНИНИНГ СТРАТИГРАФИЯСИ. *Евразийский журнал академических исследований*, 2(11), 502-504.

10. Sh, T. S., & Rabbimov, J. (2022). SH. Qatlamdan kelayotgan oqimni jadallashtirish maqsadida qatlamga kislotali ishlov berish (Murodtepa maydoni misolida). *EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Узбекистон*, 3, 12.

11. Turdiyev, S., Komilov, B., Rabbimov, J., Bo‘riyev, S., & Azimov, A. (2022). QIZOTA (YOSHLIK II) MAYDONINING GIDROGEOLOGIK TUZILISHI. *Eurasian Journal of Academic Research*, 2(11), 242-245.

12. Komilov, B. A., & Rabbimov, J. S. (2024). PORTLANDSEMENTNING MUSTAHKAMLIGI. SEMENTTOSH VA BETONLARNING KIMYOVIY HAMDA FIZIK YEMIRUVCHI OMILLAR TA‘SIRIGA CHIDAMLILIGI. *Educational Research in Universal Sciences*, 3(3), 127-130.